

Dotační politika a realizace ÚSES v procesu KPÚ

František Kouřil

1. Provázanost jednotlivých důležitých kroků v procesu KPÚ k smysluplné realizaci ÚSES :

Aktuálním cílem nás všech by v současné době mělo být najít možnosti tvorby harmonické, obytné a hospodárně využívané krajiny s možnostmi koordinace současných krajinnotvorných programů a jejich doplnění v *cílevědomé krajinné plánování*. Někteří z nás, podle toho kde pracujeme, čím se zabýváme, máme blíže k postupnému naplňování tohoto cíle, ale všichni bychom měli chápat nutnost vyváženého vztahu k problematice tvorby a ochrany krajiny.

V roce 1991 byla započata *nová etapa vztahu člověka ke krajině* našeho státu. Bylo zřejmé, že nelze trvale hospodařit v krajině, kde neexistuje alespoň minimální kontakt s přírodními společenstvy, které by je dosycovaly chybějícími přírodními prvky a zajišťovaly i příznivý vodní režim.

K praktickému *naplnění těchto záměrů* dochází v procesu zahájených pozemkových úprav okresními pozemkovými úřady (OPÚ). Dochází k tomu jak při *zpracování vlastního návrhu*, tak v rámci *realizace navržených opatření*. Při zpracování návrhu dochází k majetkoprávnímu dořešení s tím, že vlastníkem pozemků, na nichž bude realizováno navržené opatření, se stává především *obec*, která taktéž pak vlastní tato realizovaná opatření.

Aby se stal návrh komplexní pozemkové úpravy (KPÚ) smysluplným s řádným zabezpečením daného území, je nutné do všech důsledků *zabezpečit po odborné stránce řešení nutné funkce při respektování všech oborů bez preference jednoho na úkor druhých a zachování komplexnosti*. ÚSES díky specifickému vnitřnímu uspořádání a způsobu členění území může plnit v krajině vedle primární ekologické funkce i další doplňkové funkce příznivě ovlivňující přirozený krajinný potenciál (zejména funkcí půdoochrannou a vodohospodářskou). Vyplývá to z prostého faktu, že vždy půjde o prvky trvalé vegetace (stávající i navrhované), jejichž ekologická i doplňkové funkce mají obecně rostoucí význam tam, kde klesá procento zastoupení trvalých vegetačních formací v okolní krajině. Z prvků rámcově lokalizovaných jsou pro vedlejší funkce nejméně využitelná biocentra.

Při řešení pozemkových úprav (PÚ) v katastru, kde je v průměru 500 vlastníků a intenzivní zemědělské obhospodařování pozemků a chtít ukončit PÚ bez odvolacího řízení, není možné krátit nároky vlastníků ve prospěch navrhovaných opatření, aniž by veškeré kroky zpracovatele a OPÚ byli řádně s nimi projednány. Protože pozemková úprava trvá řádově 4-5 let, *jeví se zde dostatečný prostor ze strany projektanta a pracovníků OPÚ k přesvědčení vlastníků k vnímání všech nutných potřeb a stanovení jejich priorit*.

Jedině v rámci celého procesu projednávání návrhu KPÚ je možné získat veřejnost, účastníky řízení (vlastníky, uživatele, občany, zastupitelstvo), prostě celou obec pro nutné záměry, které z odborného hlediska řeší tento návrh. *Věřte mi, že na počátku celého procesu PÚ je vnímání navrhovaných záměrů dotčených PÚ zprvu ne vždy souhlasné. Je to v této fázi citlivý proces, protože vlastníci vystupují též jako pronajimatelé půdy, uživatelé, s majetky děděnými z generací na generaci. Odpovědně říkám, kdo tuto možnost ze strany projektanta a pracovníků OPÚ nezodpovědně promarní, těžko prosadí v plném rozsahu veškeré návrhy a v další fázi systematickou realizaci*. Proto získat všechny pro dobrou věc

je prvořadý úkol v tomto řízení nás všech zainteresovaných včetně dotčených orgánů a organizací, které schvalují daný návrh.

Plocha státní půdy v řešeném území je rozhodující pro smysluplný návrh všech nutných opatření, ať už se jedná o ekologické, vodohospodářské, protierozní či dopravní. Protože tato je z převážné části využívána v pozemkových úpravách na pokrytí požadované výměry navrhovaných opatření (ve většině případů jsou to u nás ekologická opatření) musí být snahou OPÚ již před zahájením pozemkové úpravy najít v případě nedostatku této půdy adekvátní řešení a dále ho prosazovat v procesu pozemkové úpravy.

Prosazování všech navrhovaných záměrů musí být citlivé, diplomatické ať již už ve sboru zástupců, 15-ti členném orgánu, který je vlastníky pozemků zvolen, aby je zastupoval, byl nápomocen při zpracování návrhu PÚ, posuzoval jeho jednotlivé varianty a navrhovaná opatření, vyjadřoval se k připomínkám vlastníků pozemků a je to ten, který doporučuje návrh polyfunkční kostry společných zařízení k odsouhlasení zastupitelstvem obce. Prostřednictvím členů sboru zástupců, kde jsou zastoupeny všechny vlastnické kategorie i uživatelé jako vlastníci půdy, je možné pak prosazovat navrhovaná opatření. U všech těchto kroků je nutná součinnost všech a musí být pravidelně vyhodnocována.

Aby byl návrh ÚSES smysluplný a efektivní, je možné toho docílit pouze v rámci zpracování návrhu komplexní pozemkové úpravy. Tento proces prostě zahrnuje nástroje pro splnění veškerých požadavků na tato opatření.

Jak již bylo řečeno, v procesu KPÚ jde o zachování komplexnosti, přičemž jde o respektování všech oborů. Není možné vytrhávat z celého kontextu jeden na úkor druhých.

Dále je nutné majetkoprávní dořešení, bez kterého by nebylo možné v tak uceleném souboru staveb opatření zrealizovat.

Příkladem může být u nás KPÚ v k.ú. Skřípov, která je v závěrečné fázi řízení po vydání I.rozhodnutí OPÚ o schválení návrhu. Toto katastrální území zahrnuje necelých 800 ha zemědělské půdy. Pouze návrhy ekologických opatření (biocentra, biokoridory, internační prvky) zahrnují 170 ha, v rámci ochrany půdního fondu je navrženo dalších 50 ha na zatravnění. Celkem na společná zařízení v rámci této KPÚ vč. zpřístupnění pozemků a vodohospodářských opatření je na společná zařízení uvolněno 260 ha, z toho 190 ha státních pozemků. Zbytek je to obecní půda a půda jednotlivých vlastníků. Tento návrh byl beze zbytku všemi zainteresovanými schválen a státní půda je rozhodnutím OPÚ převáděna na obec.

Bylo by možné v tomto výčtu pokračovat, ale to není účelné. Priority v tomto procesu si myslím jsou jasné a záleží na nás, jak se všech úkolů k jejich dořešení zhostíme.

2. Obecné možnosti využívání dotací v rámci realizace ÚSES po komplexní pozemkové úpravě :

Účel a cíl pozemkových úprav tak, jak je definováno v § 2 zák. č. 284/1991 Sb. o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, je naplněn tehdy, dojde-li k realizaci všech opatření, obsažených v návrhu schváleného projektu PÚ. Finanční prostředky OPÚ na důslednou realizaci v žádném případě nestačí a proto je nutné hledat jiné zdroje. I když je jejich získání mnohdy spojeno se zvýšenou administrativou a komplikováno různými překážkami, nezbyvá, než tato úskalí překonat a pro získání prostředků a dotací učinit maximum. Myslím si, že beze zbytku by toto měl naplňovat OPÚ, který v souvislosti s realizací navrhovaných opatření má možnost být aktuálně seznámen se všemi předmětnými dotacemi a měl by být z mnoha důvodů iniciátorem realizace po KPÚ.

2.1. STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

kteřý byl v roce 1991 zákonem ČNR č. 388/91 Sb. jako doplňující a nenárokový zdroj finančních prostředků na podporu ochrany a zlepšování životního prostředí nabízí dva zajímavé podprogramy použitelné zvláště pro realizaci společných zařízení v rámci pozemkové úpravy. Je možno využít *program „Zakládání prvků ÚSES“* – předmětem je založení biocenter a biokoridorů zatravněním a výsadbou dřevin. Nevztahuje se k běžné pravidelné údržbě těchto ploch. U tohoto podpůrného programu výše podpory dosahuje 80% nákladů. Dalším je to pak *„Program péče o půdu“*, kde předmětem je úhrada mimořádných nákladů na biotechnická opatření

a) na ochranu proti vodní erozi založením nebo obnovou stávajících protierozních mezí, zasakovacích pásů a průlehlů, které budou zatravněny a osázeny dřevinami a dále na založení drobných poldrů.

b) na ochranu proti větrné erozi založením nebo obnovou stávajících větrolamů.

Tento podpůrný program umožňuje získat až 100% *prokázaných nákladů*. *Podmínkou je soulad se schválenými KPÚ*. Dotace se nevztahují na následnou (tedy ani povýsadbovou) péči o realizovaná opatření.

Myslím si, že by bylo velká škoda tuto nabízenou možnost nevyužít jednak z důvodu obecného nedostatku finančních prostředků na PÚ a následně na jejich realizaci a také proto, že příjmy SFŽP tvoří mj. i odvody za odnětí půdy ze ZPF a to ve výši 60% jejich celkového objemu. Financováním realizací uvedených opatření by se tedy alespoň malá část prostředků za zábery zemědělské půdy vrátila v podobě opatření na její ochranu.

2.2. PROGRAM PÉČE O KRAJINU

Jedná se o *dotační titul MŽP*, který je v souladu se státním programem ochrany přírody a krajiny ČR. V rámci programu jsou přiznány *neinvestiční finanční prostředky*. *Žadatelem* je fyzická nebo právnická osoba s právním vztahem k pozemkům. Z pověření těchto vlastníků či nájemců pozemků může být žadatelem o finanční prostředky i jiná fyzická nebo právnická osoba. Finanční prostředky lze přiznat až *do výše 100%* skutečných nákladů.

V souvislosti s ÚSES je stanoven předmět podpory taktéž na *opatření*, která jsou *součástí návrhu PÚ* nebo na ně navazují. Jedná se o *realizaci ÚSES, výsadbu solitérní, liniovou, větrolamy, meze, břehové porosty, zakládání TTP*. Taktéž jde o udržení kulturního stavu, typického krajinného rázu a základních mimoprodukčních funkcí krajiny a také ochrana, uchování a obnova přírodní rozmanitosti.

2.3. PROGRAM REVITALIZACE ŘÍČNÍCH SYSTÉMŮ

Je to *dotační titul MŽP* a byl schválen usnesením vlády ČR ze dne 20.05.1992. *Finanční prostředky* z tohoto programu lze poskytnout na realizaci retenčních opatření v rámci těchto tematických bloků :

a) revitalizace přirozené funkce vodních toků

b) zakládání a obnova prvků systému ekologické stability ve vazbě na vodní režim

c) revitalizace retenční schopnosti krajiny

Žadatelem může být vlastník pozemků či vodohospodářské stavby, na nichž mají být revitalizační opatření provedena, dále správce toku a také nájemce pozemku se souhlasem vlastníka. Výše příspěvku činí až 100%.

2.4. PODPŮRNÉ PROGRAMY Mze

Je to *Nařízení vlády č. 505/2000 Sb.*, kterým se stanoví podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, k podpoře aktivit podílejících se na udržování krajiny. Je to především z předmětného hlediska na podporu zemědělských aktivit zaměřených na ochranu složek životního prostředí v zemědělství *založením prvků ÚSES včetně povýsadbové péče po následující 3 roky od roku výsadby*. Příjemcem dotace mohou být fyzické nebo právnické osoby, které zemědělsky hospodaří na základě vlastnického práva, nájemní smlouvy nebo jiného právního důvodu s nákladem do 100.000,-Kč/ha.

2.5. PROGRAM SAPARD

Je jedním z předvstupních nástrojů Evropské unie určený pro 10 kandidátských zemí jako předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova. Jeho cílem je zaměřit uchazečské státy na priority společné zemědělské politiky a rozvoje venkova a *naučit je používat finanční postupy a kontrolní mechanismy, které jsou praktikovány v EU*. Toto je velmi důležité, protože po vstupu do EU budou tyto účelové finanční prostředky moci být využity ještě v daleko větším objemu.

V měsíci dubnu letošního roku byl oficiálně spuštěn program SAPARD mimořádným termínem pro podání žádosti do poloviny května.

V rámci priority č. 1 pro program SAPARD tj. zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství a *opatření 1.4. MELIORACE A POZEMKOVÉ ÚPRAVY* může být žadatelem u tohoto opatření pouze OPÚ. Finanční prostředky budou využity v rámci tohoto opatření na realizaci PÚ podle zákona č. 284/1991 Sb., jehož součástí je vyměřování pozemků, nové mapování v digitální formě, výstavba a rekonstrukce cest, *budování prvků ÚSES*, nutných protierozních i a vodohospodářských opatření.

Dá se říci, že realizace veškerých navrhovaných opatření v rámci KPÚ je možno z tohoto programu financovat a to *prostřednictvím OPÚ ve 100% výši*.

2.6. NÁKLADY NA REALIZACI HRAZENÉ STAVEBNÍKEM

V případě, že provedení PÚ je vyvoláno v *důsledku stavební činnosti, náklady hradí stavebník* v závislosti na rozsahu území dotčeného stavbou. I když tato klauzule vyplývá ze zákona č. 284/1991 Sb., ne vždy je tato možnost OPÚ využívána.

Velkým takovým stavebníkem je Ředitelství silnic a dálnic (ŘSD) v rámci budování dálničních tahů. Jedná se o velkou plochu, z hlediska PÚ, dotčenou výstavbou dálnice a desítky milionů korun každoročně uvolněných ŘSD na financování zpracování návrhů KPÚ a taktéž na vlastní realizaci navrhovaných opatření v rámci KPÚ, kde *investorem, stavebníkem a partnerem ŘSD je OPÚ*. Z těchto prostředků ŘSD je pak možno hradit realizace veškerých navrhovaných společných zařízení včetně realizačních projektů.

2.7. NÁKLADY NA REALIZACI HRAZENÉ OPÚ

V neposlední řadě jsou to *finanční prostředky OPÚ* přidělovaných každoročně MF na úhradu nákladů spojených s činností pozemkových úřadů. Samozřejmě jsou to i

prostředky na realizaci všech navržených opatření. *Situace v rámci přídělových finančních prostředků OPÚ je v posledních letech velmi špatná, takže se pozemkové úřady snaží využívat již zmíněných dotací a možnosti k naplnění svých záměrů.*

Není možné ukončit schvalovací řízení návrhu KPÚ zápisem nového stavu do katastru nemovitosti (KN) aniž by nebylo rozhodnuto o postupu realizace navržených opatření. Zdržením výstavby zájem všech zainteresovaných klesá a vlastní euforie po zápisu nového stavu do KN a majetkoprávním vyřešením pak vyprchává. Není možné ztrácat ani den, aniž by nebyl zpracovaný návrh průběžně zhodnocován a výsledná podoba schváleného návrhu se efektivně projevila v krajině.

3. Praktické zkušenosti s využíváním dostupných dotací - realizace společných zařízení na okrese Prostějov po KPÚ :

Obecně lze říci, že *OPÚ Prostějov* při realizaci navržených opatření v rámci KPÚ využil nebo má připraveny projekty k využití všech již zmíněných dotací. Uvědomovali jsme si nutnost být řádně průběžně informováni v dotační politice tak, abychom reagovali na všechny otázky připomínky, požadavky vlastníků pozemků již při zpracování návrhu PÚ. Závěry z těchto jednání byly využity v rámci stanovení priorit v postupu jednotlivých fází realizace. Odsouhlasením návrhu polyfunkční kostry společných zařízení se všemi dotčenými orgány a organizacemi je předpoklad úspěšného ukončení návrhu KPÚ se zápisem nového stavu do KN a definitivní odrazový můstek k realizaci.

Vlastní realizaci předchází předprojektová a projektová příprava se zajištěním předpokládaných finančních prostředků na zpracování projektové dokumentace a jednoznačné určení zdrojů financí na realizaci opatření i v souvislosti s vymezením jednotlivých návrhů staveb v PD.

OPÚ je si vědom toho, že obce, které se stávají po PÚ vlastníky pozemků pod navrhovanými opatřeními, nedisponují finančními prostředky na realizaci těchto opatření, *se snaží vymezit ve svém rozpočtu v předstihu finance na zpracování realizačních projektů* a v další fázi pak *na případnou realizaci opatření investiční povahy*, která ne vždy jdou uhradit z doporučených programů.

U realizace všech opatření je *nejdůležitější majetkoprávní uspořádání* vycházející ze schváleného návrhu KPÚ a umožňující zákonnou realizaci na návrh vlastníka pozemků nebo s jeho souhlasem. Po zápisu nového stavu (návrhu KPÚ) je to příslušná obec.

Společná zařízení realizovaná podle schváleného návrhu *vlastní obec*, v jejímž obvodu se nacházejí, nevyplývá-li něco jiného z rozhodnutí o schválení návrhu PÚ. Pokud se má stát vlastníkem společného zařízení jiná osoba než obec, může získat bezúplatně vlastnictví k takovému zařízení pouze v případě, že toto má sloužit veřejnému zájmu.

Příslušná obec, jako vlastník pozemků pod navrhovanými opatřeními, samozřejmě může ze svého podnětu být stavebníkem, investorem v rámci příslušné realizace po stanovení priorit. V našem území se jím stává v případě využití dotačních prostředků, kde žadatelem o dotaci nemůže být OPÚ. *Okresní pozemkový úřad na základě zplnomocnění formou příkazní smlouvy pak zajišťuje pro obec inženýrskou činnost.*

Tohoto způsobu bylo poprvé využito v roce 1999 při realizaci *Regionálního biocentra v k.ú. ČEHOVICE*. Tím, že OPÚ zajistil při zpracování návrhu KPÚ státní půdu na pokrytí požadavku zpracovaného návrhu (25 ha) nedošlo k omezení nároků vlastníků. Tím byl splněn jeden z bodů k bezproblémovému závěrečnému řízení KPÚ Čehovice a zahájeno jednání v souvislosti s možností čerpání finančních prostředků na realizaci záměrů

prostřednictvím krajinných programů, protože jeho prioritním záměrem bylo vybudování regionálního biocentra. Výsledkem spousty jednání s velkým přispěním Ing. Koukala, pracovníka AOPK Brno, byl příslib MŽP ke 100% *profinancování jednotlivých objektů* předmětné akce odpovídajících kritériím Programu péče o krajinu. Tento projekt je pak v další fázi posuzován jako modelový projekt realizace regionálního ÚSES po KPÚ.

Objekty vymezené projektem jako stavební investice (polní cesty, stavební objekty) byly navrženy a dopředu akceptovány k úhradě okresním pozemkovým úřadem Prostějov z prostředků na pozemkové úpravy.

Stavební rozčlenění realizace opatření na jednotlivé objekty se stalo základem záměru OPÚ realizovat akci z více zdrojů. Tim, že celá stavba byla již projekčně a rozpočtové rozdělena na jednotlivé objekty, byl dopředu určen investor u každého objektu zvlášť. U předmětné akce došlo k *financování ze dvou zdrojů* a to u objektů *investiční povahy* OPÚ z prostředků na pozemkové úpravy a objektu *neinvestiční povahy* obce Čehovice z prostředků Programu péče o krajinu. OPÚ zajišťoval v souvislosti s budováním regionálního ÚSES pro obec Čehovice veškeré podklady pro řádnou realizaci. *Příkazní smlouvy* se tak týkaly vykonání výběrového řízení, zajištění vydání stavebního povolení, výkonu stavebního dozoru, zastupování ve věcech technických, přípravou smluv o dílo a dalších důležitých funkcí v rámci inženýrské a investorské činnosti. Součástí zplnomocnění pro OPÚ bylo i zajištění finančního krytí akce z programu péče o krajinu.

Tato akce, která byla ukončena v roce 2000, zahrnovala též realizaci průlehu, vybudování vodní zdrže, revitalizaci toku atd. *Celkové náklady* na stavbu byly ve výši 9.176.000,- Kč, z toho finanční prostředky OPÚ – 1.561.000,- Kč a *Agentury ochrany přírody a krajiny* – 7.615.000,- Kč.

Obdobně proběhla další akce OPÚ Prostějov „Realizace ÚSES v k.ú. Čehovice a v k.ú. Bedihošť“. Obě akce vycházely z návrhu KPÚ a stanovených priorit sborem zástupců obou obcí. I zde OPÚ zajišťoval vše potřebné pro řádnou realizaci. Akce byla započata i ukončena v roce 2000 s *celkovým nákladem* 3.018.000,- Kč, z toho úhradou OPÚ – 174.000,- Kč a *Agenturou* – 2.844.000,- Kč. Veškerou povýsadbovou péči po dobu 5-ti let zajišťuje dodavatelská firma.

V roce 2000 realizoval OPÚ Prostějov další akce s ekologickou funkcí, a to *ÚSES u řeky Valová v k.ú. Bedihošť*.

Tak jako u všech akcí i zde akce vycházela z návrhu KPÚ. Zde na rozdíl od výše uvedených akcí byl využit program financovaný MZe (nařízení vlády č. 505/2000 Sb.) Žadatelem byla obec Bedihošť, pro kterou opět zajišťoval veškerý „servis“ OPÚ. Tento program limituje výši finančních prostředků v rámci realizace ÚSES na 100 tis./ha. Vlastní realizace proběhla na 5 ha ve výši 500 tis. Kč. OPÚ zajišťoval svými prostředky realizaci zpřístupnění pozemků v této lokalitě v hodnotě 727 tis. Kč.

Celkem na těchto třech akcích ekologického charakteru bylo prostavěno za 13.420.000,- Kč ze třech finančních zdrojů a to OPÚ – 2.462.000,- Kč, Agentura – 10.459.000,- Kč a MZe – 499.000,- Kč.

V letošním roce uplatnil OPÚ Prostějov žádost na financování akce „*Lokální ÚSES Malý potůček v k.ú. Bedihošť*“ z programu SAPARD.

Samozřejmě, že návrh realizace tohoto opatření musí vycházet z návrhu KPÚ, což je podmínkou opatření programu SAPARD 1.4. Meliorace a pozemkové úpravy a investorem pak pouze OPÚ.

OPÚ Prostějov uplatnil v letošním dubnovém mimořádném termínu dva projekty a oba byly národní výběrovou komisí doporučeny k financování z programu SAPARD. Obě akce byly zahájeny, jsou rozestavěny a termín ukončení je 15.11.2002 s tím, že v měsíci listopadu budou i zkolaudovány. *Cílem projektu* je vybudování biocentra a biokoridoru

s vegetačními formacemi, které doposud v této krajině chybí. Dále spočívá ve vytvoření nového meandrujícího toku s tůňkami a výsadbou břehových porostů podél Malého potůčku. *Náklady* na stavbu jsou 8 mil. Kč.

OPÚ Prostějov hodlá i v dalších letech (do vstupu ČR do EU příp. do roku 2006) pravidelně využívat program SAPARD, protože bude mít ukončených 10 KPÚ a hodlá okamžitě po zápisu nového stavu do KN realizovat navrhované opatření na základě připravených realizačních projektů.

Protože i *obce*, kde jsou ukončeny KPÚ *mají zájem*, aby nedocházelo k časové prodlevě, *vyčleňují ze svého rozpočtu finanční prostředky na zpracování realizačních projektů* (v letošním roce je to cca 700 tis. Kč) a snaží se prostřednictvím OPÚ upravit realizaci v rámci dotačních prostředků a program SAPARD je k tomu přímo předurčen.

Dalším velice významným zdrojem financí mimo prostředků PÚ jsou na okrese Prostějov *využívány finanční prostředky stavebníka*, v tomto případě ŘSD. Již v roce 1997 uzavřel OPÚ Prostějov s ŘSD *smlouvu o sdružení na zpracování návrhů KPÚ* ve třech katastrech s tím, že po ukončení KPÚ bude uzavřena *smlouva na realizaci společných zařízení* vyplývající z návrhu KPÚ a vyvolané v důsledku výstavby dálnice. Tyto KPÚ jsou v *letošním roce ukončeny* s úhradou ŘDS na zpracování návrhů ve výši 13,5 mil. Kč. *Taktéž jsou uzavřeny smlouvy na realizaci předmětných opatření* ve dvou katastrálních územích ve výši 25 mil. Kč. z prostředků ŘSD a zbývá do konce roku uzavřít ještě jednu příkazní smlouvu na tyto realizace. *Návrh převážně ekologických opatření* hodlá OPÚ jako investor realizovat do 3 let. *V letošním roce ukončil realizaci jedné akce za 7 mil. Kč a zajistil zpracování realizačního projektu akce „ Lokální ÚSES Mořický potok v k.ú. Mořice a v k.ú. Nezamyslice nad Hanou “ s předpokládanými náklady 9,5 mil. Kč s předpokladem realizace v příštím roce.* Smluvně zajištěné finanční prostředky jsou okamžitě k dispozici dle potřeby.

Samozřejmě dle možnosti se podílí na realizaci taktéž OPÚ. Jak jsem se již zmínil, situace v přidělených finančních prostředcích na PÚ je v současné době špatná, takže OPÚ se snaží iniciativně hledat možnosti pro financování realizace akcí z jiných zdrojů a převážně uhradí hlavně náklady spojené s projektovou a inženýrskou činností.

4. Následná opatření po realizaci ÚSES :

Není třeba pochybovat o *úloze pozemkových úprav*, protože jsou *nenahraditelnou institucí*, na které závisí harmonický rozvoj území a diferencovaná ochrana přírodních zdrojů. *Jsou nástrojem realizace ekostabilizačních opatření* a odstraňování prostorově funkčních rozporů v krajiněm prostoru a zároveň *prostředkem k odstranění nesouladů v KN*. Smysl pozemkových úprav je třeba také spatřovat v jejich *realizační koncepcí*, kterou žádné jiné právní instituce nemají. Přitom nejde o to, že by z účelových dotací na PÚ byla hrazena veškerá společná zařízení navržená pozemkovou úpravou. Na to nikdy nebude pro PÚ dostatečné množství financí ze státního rozpočtu a ani není žádoucí, aby tyto veřejně prospěšné stavby byly hrazeny ze 100%, i když by tento způsob realizace byl systematicky nevhodnější. Jde o to, že *pozemková úprava vytvoří při využití státní a obecní půdy pozemky pro navrhovaná opatření*. V tomto směru je třeba dále uvažovat o procesu PÚ, o jejich společné potřebě, ale i výše přidělených a smysluplně nasměrovaných prostředků ze státního rozpočtu.

O všech těchto otázkách spojených s pozemkovou úpravou je po celou dobu řízení o PÚ na všech úrovních vše rozebíráno tak, aby *jednotlivé kroky realizace byly systémové* a

prioritně vycházely z daných podmínek a přání všech, kteří jsou nějak se zájmovým územím svázáni.

Zmíněný sbor zástupců nepůsobí v celém řízení pouze do schváleného návrhu, ale spolupracují též při realizaci PÚ. Je to další instituce, poradní orgán kromě obce a zastupitelstva, vlastníků, uživatelů, který se podílí na přípravě realizace návrhů.

Myslím si, že projektant a hlavně OPÚ je tak svázán se schválenou PÚ, že ta snad nekončí ani splněním podmínek řádné péče majitele stavby tzn. obce. Řádná péče po vybudování opatření s ekologickou funkcí je problém neustále zmiňovaný. Provedení péstební péče je zajištěno smlouvou o dílo mezi dodavatelem a obcí, případně OPÚ na dobu 3 – 5 let. Po této době se realizovaná opatření předá obci a ta nemá potřebné finanční zdroje na následnou péči a výchovné zásahy. Proto již po vybudování díla se obce snaží každým rokem pořídit určitou mechanizaci a uvažují o každoročním uvolnění finančních prostředků na úhradu nákladů s tím spojených. Ovšemže by uvítaly patřičnou dotaci na tyto účely.

OPÚ se snažil ještě v době výstavby rozhodujících ekologických opatření zajistit pravidelný biologický monitoring a na základě toho pak řešit doplňky projektu s ohledem na aktuální situaci a řešení následných opatření. Toto se podařilo a prostřednictvím odborníků z PdF UP Olomouc, kteří se pravidelně zúčastňovali již kontrolních dní při výstavbě, každoročně probíhá vyhodnocení se závěrečnou zprávou.

Jsmě si vědomi toho, že takové regionální biocentrum o výměře 25 ha a realizované v určitém specifickém prostředí, je nutné monitorovat a v průběhu prvních 5-ti let po výsadbě pak každoročně vyhodnocovat stav vysázených dřevin a postupně plánovat a realizovat zdravotní a výchovné probírky. Hlavním úkolem těchto prací je pak sledování a zdokumentování postupného oživování vybudovaného biocentra. Po pěti letech bude třeba stanovit potřebu případných dosadeb, další zásahy řešit v průběhu dalších 5-ti let a pak po 10-ti letech.

OPÚ Prostějov spolupracuje též s Výzkumným ústavem okrasního zahradnictví v Průhoncích u Prahy, který se zabývá ověřením z ekologického hlediska šetrných technologií po realizaci skladbových prvků ÚSES a zpracovává zásady následného monitorování vývoje porostů. Bez dalšího sledování lokality není možné objektivně posoudit účinek realizovaných opatření.

Všechny tyto informace pro svou činnost tak, aby byla co nejvíce efektivní, potřebují i dodavatelé těchto realizovaných opatření. Proto mají iniciativně zájem na řádném pravidelném vyhodnocování jak po své linii, tak spoluprací. Příkladem by mohla být firma, která předmětné regionální biocentrum vybudovala tj. Zahrada Olomouc.

To vše zajišťuje doposud OPÚ a předpokládám, že po 5-ti letech péče a předání díla obcím, bude i nadále OPÚ participovat v této souvislosti.

V jedné závěrečné zprávě o jednorozhodném hydrobiologickém průzkumu lokality regionálního biocentra Čehovice doporučuje profesor Holzer provádět průběžně osvětovou činnost za účelem popularizace významu a důležitosti nově vybudovaného biocentra regionálního významu. OPÚ má připraven další materiál na osvětovou činnost (informační tabule, informace na stránkách internetu, videosnímky, fotodokumentaci apod.), ale přesto si myslíme, že minimálně v tom samém rozsahu by měly tuto činnost zajišťovat, případně v této věci spolupracovat, organizace a orgány státní správy k tomuto účelu zřízené. Přes různé nedostatky jsou PÚ a jejich realizace nenahraditelnou investicí, především do lidí, kteří jsou nuceni o věcech přemýšlet, zvažovat a přehodnocovat svůj osobní vztah k půdě a místu, ve kterém žijí a hledat tak mnohdy novou životní orientaci.

Ing. František Kouřil, Pozemkový úřad OkÚ Prostějov